

SETKÁNÍ S KNIHOU

Barabizna

Lucie Hlavinková

Metodiku zpracovala:

Mgr. Martina Benedikovičová, ZŠ Fryčovice

Konzultace:

Mgr. Petra Strnadlová, ZŠ Fryčovice

Věková kategorie:

4. – 6. ročník

Zaměření (cíl, obsah) lekce:

porozumění textu, psaní, diskuse, hledání souvislostí, vyhledávání informací v textu

Vyučovací předměty:

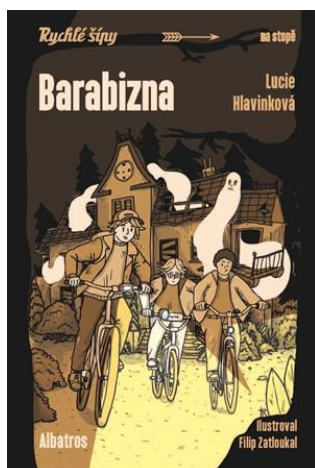
český jazyk, výtvarná výchova, tělesná výchova

Bibliografie:

HLAVINKOVÁ, Lucie. *Barabizna*. Ilustroval Filip ZATLOUKAL. Rychlé šípy na stopě. V Praze: Albatros, 2025. ISBN 9788000077215.

Spolufinancováno
Evropskou unií

Stručný obsah

Foglarův odkaz žije! Legendární bobříci ve světě youtube. Mates a jeho kamarádi mají vlastní youtubový kanál, ale moc lidí jejich videa nesleduje. Pak ale dostanou skvělý nápad – budou se natáčet, jak plní skautské bobříky! To, co zprvu vypadá jako velká legrace, se ale brzy změní v noční můru. Jaká tajemství ukrývá rozpadlý starý dům za městem?

<https://www.databazeknih.cz/knihy/rychle-sipy-na-stope-barabizna-560373>

O autorovi

Lucie Hlavinková se narodila a celý život žije v Brně. Studovala na gymnáziu Slovanské náměstí a poté na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity obor historie - religionistika. V roce 2010 ukončila doktorské studium religionistiky, věnuje se učení a psaní, v roce 2015 vyhrála literární soutěž "Hledá se autor bestseleru" nakladatelství Fragment se sci-fi povídkou "Seance", v roce 2016 pak vyhrála literární soutěž Albatrosu s příběhem pro děti "Projekt pes - ten můj".

Svůj první příběh napsala Lucie v šesti letech, dobrodružství pejska Bobíka vycházela po celé prázdniny v několika pokračováních (a autorka má notně zažloutlé a potřhané sešity dodnes schované...). V té době v ní uzrálo přesvědčení, že se stane spisovatelkou, "až bude velká"...

<https://www.databazeknih.cz/zivotopis/lucie-hlavinkova-80507>

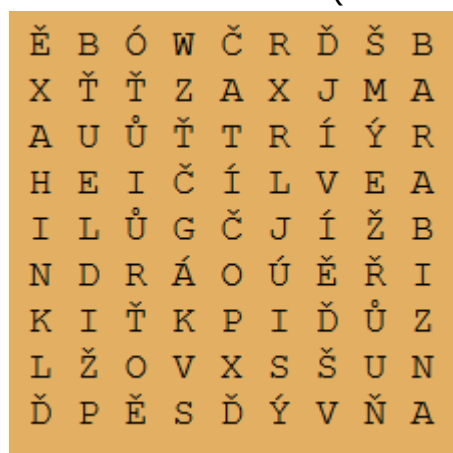
Předpokládaná délka práce s knihou – 3 vyučovací hodiny.

EVOKACE

- Učitel položí žákům hádanku:
*Není to dům, kde chtěl bys žít.
 Rozbitá okna, střechou crčí,
 každý se diví, že to ještě stojí.
 Jak se takovému místu říká?*

Žáci říkají své návrhy, zapisujeme na tabuli.

- Konkrétní slovo (název knihy) je schováno v osmisměrce:

Řešením je název knihy – Barabizna.

UVĚDOMĚNÍ

Představíme žákům název knihy, autora, ilustrátora.

Jakákoliv zmínka o Rychlých šípech měla na strejdu Vaška přímo zázračný vliv. Říct o něm, že Rychlé šípy miluje, bylo málo, on jimi úplně žil. Znal všechny příběhy do nejmenších podrobností a dost často přirovnával různé situace k tomu, co zažili Mirek Dušín, Rychlonoháč, Červenáček a Jindra Hojer s Jarkou Metelkou. Na jednu stranu to bylo trošku otravné, na druhou legrační, jako například tehdy, když se táta praštil kladivem do palce a příšerně nahlas zařval to, co by neměl, načež strejda velmi důstojně pronesl: „To Mirek Dušín nikdy neřekl sprosté slovo.“ Táta se začal smát tak, že ho bolest úplně přešla.

Zeptáme se žáků, jestli znají knihy Jaroslava Foglara. Povykládáme si s nimi o knize Rychlé šípy.

Úkol:

Popiš, jaký vztah má strejda Vašek k Rychlým šípům. Vysvětli, čím to bylo legrační a čím možná trochu otravné. Uveď příklad z textu.

Přečteme žákům další úryvek z knihy:

„Co jsou to bobříci?”

„Počkej, to bylo tady,” vzpomněl si Mates a vytáhl knihu Hoši od bobří řeky. Pak se obrátil k počítači a zadal slovo bobříci do vyhledávače. „Koukej, původně jich bylo třináct, a teď je jich už dvacet šest.”

„Ukaž?” Kluci se naklonili k počítači. Pročítali názvy bobříků a občas se zasáli. „Někteří ti bobříci jsou fakt vtipní, třeba dobrých činů nebo ušlechtilosti, o ty bys měl usilovat, Tome! To by ti prospělo.” Štěpán se smíchem šťouchl do Toma.

„Jo? A co to bobřík osamělosti? Nebo mlčení, že by byl od tebe na chvíli pokoj, dost toho nakecáš,” oplatil mu to Tom.

Štěpán se trochu zamračil, s tím kecáním to totiž byla pravda. Ze všech kluků toho namluvil nejvíce a uměl se bavit i s cizími lidmi, což mu Mates trochu záviděl.

„Všem by nám prospěl bobřík odvahy,” vložil se do jejich popichování Mates.

Najděte si s žáky na internetu, stejně jako chlapci v knize, co jsou to bobříci a přečtěte si vysvětlení.

Chlapci v knize začali sbírat bobříky. Přečteme si další úryvek z knihy:

Nejradši by o tom, co natočili za záhadu, mluvili celé odpoledne, ale museli toho nechat, byli domluvení se strejdou Vaškem, že dnes zkusí splnit bobříka hmatu. Štěpán měl nachystané vystříhané tvary z papíru a neprozradil, že k nim tajně přidal ještě šestiúhelník.

První na řadě byl Tom. „Co?” ohmatával šestiúhelník.

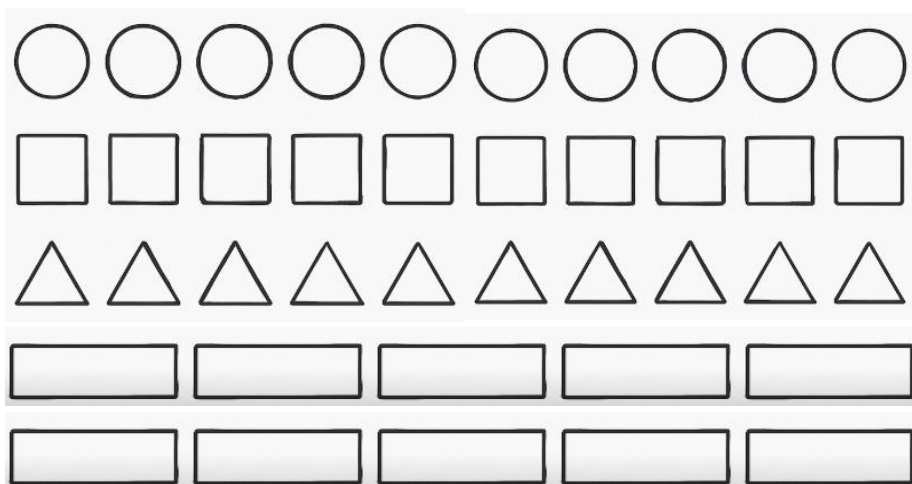
„Ty se teda tváříš!” vybuchl Štěpán smíchy. Tomovi to došlo a rozesmál se taky, ale i tak byl hodně rychlý a bobříka splnil.

„Mně to tak rychle nepůjde,” bránil se Mates dopředu.

„Nevymlouvej se! A navíc už víš, že tam máš něco navíc,” popichoval ho Tom. Mates si zakryl oči a pustil se do toho, odhodlaný porazit Toma, ruce mu létaly jako robotovi a podařilo se.

Zkuste si s žáky bobříka hmatu:

Poslepu rozděl hromádku geometrických útvarů (kruh, čtverec, obdélník, trojúhelník) vystřížených z papíru do čtyř skupin podle tvaru. Za špatně zařazený ústřížek se ti připočítává k času 5 s. Bobříka obdržíš, pokud zvládneš úkol ve stanoveném časovém limitu.

Dalšího bobříka, kterého chlapci plnili, byl bobřík hbitosti:

Ještě že byl na odpoledne naplánovaný bobřík hbitosti, ten se zdál na odregování od toho všeho úplně ideální, na Matesa i ostatní kluky toho bylo v poslední době opravdu moc.

„Při lovu tohoto bobříka se můžeš pohybovat jen u stěny dlouhé dva metry. Kamarád po tobě bude házet míčky ze vzdálenosti dvacet metrů a ty se musíš vyhnout minimálně osmdesáti střelám ze sta,” četl nahlas Štěpán.

Můžeme si s žáky vyzkoušet i tohoto bobříka, např. v hodině tělesné výchovy s měkkými míčky.

Dále je v knize zmíněn i bobřík míření. Opět můžeme žákům přečíst a pokusit se ho získat.

Mezitím se s Tomem a Štěpánem domluvili, že zkusí ulovit bobříka míření. Doma nahlásili, že nejdou nikam sami, že s nimi bude dospělý a rodiče se tím pádem opravdu nemusí ničeho bát. Ke splnění bobříka míření je potřeba mít nejméně osmdesát úspěšných pokusů ze sta při házení kamenem nebo míčkem ze vzdálenosti deseti metrů do čtverce o rozměrech metr na metr, jak jim zcela přesně odcitoval strejda.

V knize Jaroslava Foglara bylo původně těchto 13 bobříků. Napíšeme je žákům na tabuli a sdělíme jim jejich úkol: *Vyberte si každý 3 bobříky a vymyslete a napište, jak by se mohl podle vás splnit.*

1. bobřík mrštnosti
2. bobřík míření
3. bobřík záchrany
4. bobřík plavec

5. *bobřík dobrých činů*
6. *bobřík odvahy*
7. *bobřík květin*
8. *bobřík velkého mlčení*
9. *bobřík osamělosti*
10. *bobřík zručnosti*
11. *bobřík síly*
12. *bobřík hladu*
13. *bobřík ušlechtilosti*

Pokud žáci mají nějaký zajímavý nápad, můžeme ho zkusit splnit.

Přečteme další ukázkou:

„Fakt?“ nemohl si nejdřív vzpomenout Mates, ale pak mu svítilo. Vašek pokračoval: „Něco pro vás mám. Sam jsem to vyrobil, a tím pádem nám nakročeno ke splnění bobříka zručnosti,“ oznámil pyšně. Vytáhl vyřezaná kolečka a čtverečky z překližky, které měly dírky jako u knoflíků, a slavnostně jim je ukázal.

„K tomuto bobříku patří také úkol vyrobit důmyslnou a užitečnou věc ze dřeva, o tom se poradím s paní Hefnerovou, včerejší návštěva mě vlastně k vyrábění velmi inspirovala. Už jsem vyrobil pro každého pár čtverečků a koleček o průměru jednoho centimetru a obarvil je podle barev bobříků. Budu vám je předávat, chcete?“

Úkol:

Zkuste namalovat své návrhy, co by se dalo vyrobit ze dřeva a co by chlapci mohli dostávat jako odměny za získané bobříky.

Barvy jednotlivých bobříků žákům napíšeme na tabuli.

1. *bobřík mrštnosti* – žlutý
2. *bobřík míření* – světle zelený
3. *bobřík záchrany* – černý
4. *bobřík plavec* – červený
5. *bobřík dobrých činů* – tmavě modrý
6. *bobřík odvahy* – tmavě hnědý
7. *bobřík květin* – tmavě zelený
8. *bobřík velkého mlčení* – oranžový
9. *bobřík osamělosti* – růžový
10. *bobřík zručnosti* – fialový
11. *bobřík síly* – světle modrý
12. *bobřík hladu* – světle hnědý
13. *bobřík ušlechtilosti* – bílý

Rozdáme žákům pracovní list. Žáci pracují samostatně, poté následuje kontrola.
(Správné řešení úkolu 1. – C, A, E, G, D, B, F)

REFLEXE

Aktivita: Pavučina souvislostí

1. Příprava: Na velkou tabuli (nebo flipchart) napíšeme doprostřed slovo BARABIZNA. Kolem něj si žáci mohou namalovat nebo napsat další klíčová slova z knihy, která s barabiznou souvisí (např. strach, tajemství, Karolína, minulost, pravda, odvaha, přátelství, bobříci...).
2. Spojování: Nyní vyzveme žáky, aby si vybrali alespoň dvě slova a nakreslili mezi nimi čáru. K této čáře pak napíšou nebo vysvětlí, jak spolu tato slova souvisí v kontextu knihy. (Např. čára mezi "Barabizna" a "Tajemství" s vysvětlením: "Barabizna ukrývá mnoho tajemství z minulosti, která se kluci snaží odhalit.")
3. Diskuse:
 - *Proč si myslíte, že se kluci i Karolína rozhodli jít do barabizny, i když to bylo nebezpečné?*
 - *Jak kniha ukazuje sílu přátelství?*
 - *Kdy se ukázalo, že je přátelství pro kluky a Karolínu důležité?*
 - *Proč si myslíte, že je pro Karolínu a její babičku tak důležité, aby se o minulosti barabizny mluvilo a tajemství vyšla najevo?*
 - *Myslíte, že byste vy zvládli plnit bobříky? Který by pro vás byl nejtěžší a proč? A který byste naopak chtěli zkusit?*

Pracovní list pro žáky

1. Přečti si následující texty a seřaď je tak, aby text dával smysl:

A) Místnost s nápisem Izolace byla ještě horší, tam prý byli ti, kteří se vzepřeli a podle vedení ústavu zasluhovali potrestat. Nechali je přivázané k lůžku a na hlavu jim třeba několik hodin kapala voda. „Nejhorší prý byl místní ředitel, četla jsem o něm v těch zápiscích,” zašeptala Karolína.

B) „Něco tu je!” zařval Štěpán. „Něco se tu hýbe!” „K zemi!” zavelel Tom, ale to neměl dělat, protože jak začali ve strachu couvat a krčit se, popadali všichni jeden přes druhého.

C) Bylo to o nervy. Všichni se museli ze svých domů vyplížit. Matesovi bušilo srdce nejen z usilovného šlapání s Karolínou na štangli, ale zvláštní bylo, že nová výprava do tajuplného domu v její přítomnosti ho takhle rozčilovala i uklidňovala zároveň. Navíc vstoupili dovnitř s úplně jiným vědomím než doposud. Teď když věděli alespoň něco o tom, co se tu dělo, nemohli si pomoci a před jejich očima se odehrávaly obrazy minulé doby. Postele se sítí byly určené pro pacienty, kteří tam prý bývali zavíraní na celé dny, aby byl od nich pokoj.

D) Vypadalo to, že tu nebyly pokoje pacientů, ale spíš personálu. Odhadli, že jedna místnost byla určitě kuchyňka a druhá koupelna pro zaměstnance. Pak otevřeli další pokoj a všichni vyjekli.

E) „Ale i některé sestry byly hrozné, strašně zlé. Ti, co tu byli umístění, měli oholené hlavy kvůli vším a taky nesměli mít vůbec nic svého. Vůbec nic!

F) „Au!” třela si bolestivě naraženou ruku Karolína a se strachem se rozhlížela.

Sám dům na ně zaútočil? Už jsou příliš blízko jeho tajemství, a on si ho nechce nechat vyrvat? Mates rozpřáhl ruce, měl pocit, že musí Karolínu chránit. Koutkem oka zahlédl obavy v její tváři a tak záblesk porozumění, když pochopila, že tu není proti domu sama, že má kluky na své straně.

G) Myslím, že proto si babička nikdy nechce ostříhat svoje dlouhé vlasy. A to, že hromadí ty věci... To je proto, že konečně může něco vlastnit. Zkoušela jsem s ní o tom zase trochu mluvit, ale ona se skoro rozčílila, takhle jsem ji ještě nikdy neviděla. Úplně mi zakázala se tím jakkoliv zabývat, vlastně bych tu ani neměla být,” povzdychla si.

Prošli chodbami, až došli k té nově objevené z minula. Mates cítil, jak se mu rozbušilo srdce. Co tu může být skrytého? Co někdo nechtěl, aby se našlo? Začali prohledávat místnosti, ale nic neobvyklého neobjevili, i když nábytku tu bylo víc než ve zbytku budovy.

2. Pravda/Nepravda: Rozhodni, zda jsou následující tvrzení pravdivá (P) nebo nepravdivá (N). Svě odpovědi zdůvodni.

___ Karolína pomáhala Matesovi šlapat na kole, protože byl nemocný.

___ Dům už navštívili třikrát.

___ V izolaci bylo zakázáno vlastnit jakékoli osobní věci.

___ Mates si myslel, že je to zábava.

___ Kluci a Karolína se snažili utéct, když se ozval křik.

3. Pokračování příběhu: Napiš krátké pokračování příběhu (5-7 vět). Co se podle tebe hýbalo v pokoji? Jak se situace vyvine dál?
